

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes
vispārīgais administratīvais akts Nr. 14.1-07/4850

Rīgā 2023. gada 4. jūlijā

Valsts nozīmes mākslas pieminekļa "Fasādes gleznojumi (7)" (valsts aizsardzības Nr. 7289) izmantošanas un saglabāšanas norādījumi

Norādījumi izdoti valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautajam valsts nozīmes mākslas pieminekļa (turpmāk tekstā – Mākslas piemineklis) izmantošanai un saglabāšanai.

Adresāts: Valsts nozīmes mākslas pieminekļa īpašnieks (valdītājs).

Pamatojums: Norādījumi izdoti, pamatojoties uz likuma "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 5. pantu un Ministru kabineta 26.10.2021. noteikumiem Nr. 720 "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi" (turpmāk tekstā – Norādījumi), lai novērstu saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu, nosakot kultūras pieminekļa, tā teritorijas un aizsardzības zonas uzturēšanas režīmu un saimnieciskās darbības ierobežojumus, kā arī darbības, kuras var veikt bez Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes (turpmāk tekstā – Pārvaldes) atļaujas, kā arī pamatojoties uz Administratīvās atbildības likumu.

Kultūras pieminekļa statuss: Mākslas piemineklis iekļauts Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes mākslas piemineklis. Informācija pieejama informācijas sistēmā <https://mantojums.lv/cultural-objects>.

Norādījumi attiecināmi uz valsts aizsargājamo valsts nozīmes mākslas pieminekli ar šādu valsts aizsardzības numuru un adresi:

Aizsardz. Nr.	Pieminekļa nosaukums	Atrašanās vieta	Kadastra apzīmējums
7289	"Fasādes gleznojumi (7)"	Rīga, Merķeļa iela 13	0100 005 0040 001

1. Mākslas pieminekļa saglabājamās vērtības:

- 1.1. oriģinālais pamatmateriāls un izpildījuma tehnika;
- 1.2. ansambļa vienotība;
- 1.3. vēsturiskais (vietas) konteksts;

- 1.4. mākslinieciskā kompozīcija;
- 1.5. objekta forma;
- 1.6. krāsa, kolorīts;
- 1.7. virsmas apdare;
- 1.8. krāsojums, polihromija;
- 1.9. dekoratīvi rotājuma elementi, detaļas;
- 1.10. dekoratīvais risinājums;
- 1.11. izpildījuma amatnieciskā kvalitāte;
- 1.12. laikmetu raksturojoša tehnoloģija.

2. Pārvaldes izvirzītās prasības Mākslas piemineklim:

2.1. Uzturēšanas režīms:

2.1.1. Mākslas pieminekli ir aizliegts iznīcināt. Fiziskajām un juridiskajām personām jānodrošina, lai tiktu saglabāts Mākslas piemineklis, kas ir to īpašumā (valdījumā).

2.1.2. Mākslas pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pienākums ir: ievērot likumu Par kultūras pieminekļu aizsardzību un citus likumus un normatīvos aktus, kā arī Pārvaldes norādījumus par Mākslas pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu; informēt Pārvaldi par pieminekļa uzraudzību atbildīgo institūciju par katru bojājumu, kas radies īpašumā (valdījumā) esošajam Mākslas piemineklim; laikus informēt Pārvaldi par restaurācijas iecerēm un jebkuru saimniecisko darbību, kas pārveido Mākslas pieminekli; par būvniecības iecerēm un jebkuru darbību, kas pārveido Mākslas pieminekli, būvi vai vidi, ar kuru tas saistīts.

2.1.3. Nekustamo Mākslas pieminekli, būvi vai vidi, ar kuru tas saistīts, izmanto tā sākotnējai funkcijai vai kultūras, izglītības, zinātnes, tūrisma, saimnieciskiem vai citiem mērķiem tā, lai tiktu saglabāts nekustamais Mākslas piemineklis, būves vai vide, ar kuru tas saistīts.

2.1.4. Lai nodrošinātu Mākslas pieminekļa uzturēšanu un saglabāšanu, īpašniekam (valdītājam) savlaicīgi un regulāri jāveic Mākslas pieminekļa kopšana. Optimāli glabāšanas apstākļi paildzina priekšmetu mūžu. Faktori, kas ietekmē materiālā kultūras mantojuma saglabātību: vides ietekme (relatīvais mitrums, temperatūra, gaisma, gaisa piesārņojums); cilvēku darbība (nepareiza pārvietošana, nepiemērota izmantošana, ugunsgrēki, zādzības, vandālisms, u.c.); bioloģiskie faktori (mikroorganismi, insekti, grauzēji); dabas katastrofas (plūdi, vētras, zemestrīces, nogrūvumi). Saglabāšanas procesā nedrīkst eksperimentēt vai veikt neprofesionālas darbības ar oriģināliem.

2.1.5. Lai nodrošinātu nekustamā Mākslas pieminekļa uzturēšanu un saglabāšanu, īpašniekam (valdītājam) jānodrošina teritorijas un būves (ja Mākslas piemineklis saistīts ar būvi) uzturēšana un kopšana (ja nekustamais Mākslas piemineklis atrodas ārtelpā), un būves un telpas uzturēšana un kopšana (ja nekustamais Mākslas piemineklis atrodas iekštelpā), nepieļaujot apstākļu veidošanos, kas var bojāt nekustamo mākslas pieminekli.

2.1.6. Mākslas pieminekļu apkopšanu ieteicams veikt restaurācijas speciālistu uzraudzībā. Bez speciālistu uzraudzības aizliegts Mākslas pieminekļus tīrīt ar asiem instrumentiem, mazgāt, apstrādāt ar ķīmiskām vielām vai abrazīviem materiāliem, lakot vai krāsot. Ikdienas kopšanas darbiem bez ūdens, ķīmisku u.c. līdzekļu pielietošanas (sausā veidā) nav nepieciešama īpaša Pārvaldes rakstveida atļauja. Telpā, kur atrodas Mākslas piemineklis, iespēju robežās jānodrošina piemēroti apstākļi. Jāizvairās no krasām gaisa, relatīvā mitruma un temperatūras svārstībām. Ar Mākslas pieminekļa uzturēšanās režīmu var iepazīties informācijas sistēmas "Mantojums" (<https://mantojums.lv>), sadaļā "Režīmi un ĢEO".

2.1.7. Mākslas pieminekļa uzturēšanu, konservāciju, remontu un restaurāciju veic īpašnieks (valdītājs) par saviem līdzekļiem.

2.2. Saimnieciskās darbības ierobežojumi:

2.2.1. Mākslas pieminekļa pārveidošana vai tā oriģinālo daļu aizstāšana ar jaunām daļām pieļaujama tikai tad, ja tā ir labākā iespēja, kā saglabāt Mākslas pieminekli, vai arī tad, ja pārveidojuma rezultātā nepazeminās Mākslas pieminekļa vērtība.

2.2.2. Mākslas pieminekļa restaurācijas, remonta un konservācijas darbus drīkst veikt tikai pēc izpētes un atbilstoši sniegtajām rekomendācijām. Mākslas pieminekļa izpēti ar destruktīvajām metodēm (zondāžas, paraugu ņemšana ķīmiskajām vai fizikālajām analizēm u.c.) drīkst veikt tikai ar Pārvaldes rakstveida atļauju. Izpētes rezultāti jāiesniedz Pārvaldē ne vēlāk kā 3 mēnešus pēc darbu veikšanas.

2.2.3. Mākslas piemineklis saglabājams oriģinālā izskatā. Mākslas pieminekļa restaurācijas, remonta un konservācijas darbus drīkst veikt tikai kompetenta sertificēta vai diplomēta restauratora (u.c. speciālisti) vadībā, iepriekš saņemot Pārvaldes rakstveida atļauju.

2.2.4. Mākslas pieminekļa konservācijā, remontā un restaurācijā lieto oriģinālam un vēlāku laiku vērtīgiem uzslāpojumiem atbilstošus un ar tiem saderīgus materiālus. Restaurācijā vēlams izvēlēties viegli atgriezeniskus materiālus.

2.2.5. Pārvalde Mākslas pieminekļa īpašniekam (valdītājam) izsniedz darbu atļauju, pamatojoties uz iesniegumu, kurā norādīta paredzamā darbu vieta, apjoms, defektu shēma un izpildīšanas veids, darbu metodika, restaurācijā izmantojamie materiāli, kā arī pamatojums to izvēlei. Atļauju izsniedz pēc veicamo darbu dokumentācijas (izvērtējot darbu raksturu un apjomu – vizuālās fiksācijas dokumentu, projekta, apraksta un metodikas) izvērtēšanas un saskaņošanas Pārvaldē.

2.2.6. Pēc darbu pabeigšanas un Pārvaldes atzinuma par darbu atbilstību saņemšanai, 3 mēnešu laikā jāiesniedz pārskatu (restaurācijas darbu atskaite) par veiktajiem darbiem.

2.2.7. Bez saskaņošanas ar Pārvaldi nav pieļaujama Mākslas pieminekļa pārvešana un atrašanās adreses maiņa.

2.3. Darbības, kuras var veikt bez Pārvaldes atļaujas:

2.3.1. Būves vai vides, ar kuru saistīts nekustamais Mākslas piemineklis, kopšana un uzturēšana, nepārveidojot Mākslas pieminekļa saglabājamās vērtības.

2.3.2. Mākslas pieminekļa specifikai atbilstoša kopšana, izmantojot sausus kopšanas līdzekļus (putekļu sūcējs, mīksts audums utml.), kuri neietekmē Mākslas pieminekļa saglabājamās vērtības.

3. Par Mākslas pieminekļa izmantošanas un saglabāšanas norādījumu pārkāpšanu var tikt piemērota administratīvā atbildība.

4. Citi noteikumi:

4.1. Priekšlikumu par valsts nozīmes pieminekļa statusa piešķiršanu objektam vai tā izslēgšanu no kultūras pieminekļu saraksta izvērtē Pārvalde.

4.2. Mākslas pieminekļa saglabājamās vērtības ir iekļautas Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistrā, kurš ir pieejams kultūras mantojuma pārvaldības informācijas sistēmā "Mantojums" (<https://mantojums.lv/cultural-objects>).

4.3. Mākslas pieminekļa saglabājamās vērtības reģistrā precizē Pārvalde:

4.3.1. Saglabājamo vērtību precizēšanu Pārvalde veic esošā aizsargājamā objekta ietvaros, ja veiktie precizējumi nemaina kultūras pieminekļa vērtības grupu un ja iestāties vismaz viens no šādiem gadījumiem: saņemti jauni izpētes, arhitektoniski mākslinieciskās inventarizācijas materiāli; aktualizēta vērtību apzināšana; veikta kultūras pieminekļa atjaunošana, konservācija, restaurācija, pārbūve; kultūras piemineklim konstatēti neatgriezeniski bojājumi; iesniegts kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pamatots ierosinājums saglabājamo vērtību precizēšanai.

4.4. Mākslas pieminekli var atsavināt, ja par nodomu to atsavināt īpašnieks ir paziņojis Pārvaldei, un nākamais tā īpašnieks ir iepazinies ar Pārvaldes izsniegto vispārējo normatīvo aktu valsts nozīmes mākslas pieminekļa izmantošanai un saglabāšanai.

4.5. Ja īpašnieks atsavina valsts nozīmes kultūras pieminekli, valstij ir pirmpirkuma tiesības. Lēmumu par valsts pirmpirkuma tiesību izmantošanu vai atteikšanos no tām pieņem Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. Kārtību, kādā Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde pieņem attiecīgo lēmumu, kā arī valsts nozīmes kultūras pieminekļu pirmpirkuma tiesību realizācijas kārtību un termiņus nosaka Ministru kabinets.

4.6. Ja, atsavinot Mākslas pieminekli, īpašnieks konstatē aizdomīga darījuma vai darbības pazīmes, īpašnieks par to ziņo Finanšu izlūkošanas dienestam (<https://www.fid.gov.lv/lv>) un Pārvaldei.

5. Apstrīdēšanas kārtība:

5.1. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmo daļu Administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam (publicēts Latvijas Republikas oficiālajā izdevējā "Latvijas Vēstnesis").

5.2. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 76. panta pirmo un otro daļu, 77. pantu un 79. panta pirmo daļu Administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Pārvaldes vadītājam, iesniedzot iesniegumu Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldē Mazajā Pils ielā 19, Rīgā, LV-1050; pasts@mantojums.lv.

Konsultācijas par kultūras pieminekļa saglabāšanu un uzturēšanu Jūs varat saņemt Pārvaldes Rīgas reģionālajā nodaļā (adrese: Pils iela 22, Rīga, LV-1050; e-pasta adrese: riga@mantojums.lv; tālrunis 67213757, 66164796).

Reģionālās nodaļas vadītāja p.i. *G. Eihe*